

Taristuministri määruse „Taristuministri 25.11.2024 määruse nr 77 „Ringmajanduse tootmis- ja tarbimismudelite toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Taristuministri 25.11.2024 määrusega nr 77 „Ringmajanduse tootmis- ja tarbimismudelite toetuse andmise tingimused ja kord perioodil 2021–2027“ (edaspidi ka *TAT*) reguleeritakse toetuse andmise tingimusi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi nr 6 „Ring- ja ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamine“ raames ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite rakendamiseks.

Toetust kajastatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide meetmete nimekirjas meetmes number 21.2.4.1 „Ringmajanduse korraldamine“ ja sekkumises nr 21.2.4.11 „Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtu, sh tööstussümbioosi ja toorme hankimisega seotud kahjude vähendamise toetamine ning vastavate erialaekspertide koolitus“.

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel ja kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 41 lõikega 1.

Eelnõukohase määrusega täpsustatakse toetatava projekti minimaalset summat: 10 000 euro asemel sätestatakse 5 000 eurot ning kohalike omavalitsuste toetuse minimaalse osakaalu 40% asemel sätestatakse 50%; kehtivast määrusest jäetakse välja piiravad taotluse vastavuse tingimused ning täpsustatakse kliimakindluse analüüsi vajadust.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi ringmajanduse osakonna ringmajanduse ja finantseerimise valdkonna juht Mihkel Krusberg (e-post mihkel.krusberg@kliimaministeerium.ee, tel 605 5903) ja finantsosakonna struktuuritoetuste nõunik Eerika Purgel (e-post eerika.purgel@kliimaministeerium.ee, tel 626 0709). Määruse eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Rene Lauk (e-post rene.lauk@kliimaministeerium.ee, tel 626 2948). Keeletoimetaja oli Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 15 punktist.

Punktiga 1 täpsustatakse sõnastust, sest alates 16.12.2024 hakkas kehtima põllumajandusliku vähese tähtsusega abi suurem piirmäär (50 000 eurot), mida arvestatakse samaselt komisjoni määrusega (EL) 2023/2381 kolme aasta kohta, mitte kolme majandusaasta kohta nagu varem (vt määruse (EL) nr 1408/2013 artikli 3 muudatust [siit](#)).

Punktiga 2 vähendatakse toetuse minimaalset summat. Muudatus on vajalik, kuna sekkumise eesmärgi saavutamiseks on vaja teha ka väiksemaid investeeringuid. Ühe projekti maksimaalne kogumaksumus on kuni 200 000 eurot ja minimaalne kogumaksumus 5 000 eurot.

Punktidega 3 kuni 7 ja 15 suurendatakse maksimaalset toetuse osakaalu kuni 70%ni, kuna jäätmereformi saavutamiseks on vaja toetuste abil suurendada ringmajanduse tootmis- ja tarbimismudelite rakendamist. Kohalikele omavalitsustele kehtestatakse toetuse uued määrad. Kuna nimetatud muudatused puudutavad ka riigiabi osakaalude suurendamist, siis kinnitame, et muudatused on kooskõlas Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (üldine grupierandi määrus) artiklites 38, 47 ja 29 lubatud riigiabi osakaaludega. Palume täiendada ka seletuskirja osa 4 (Eelnõu vastavus ELi õigusele), lisades viimase punkti alla ka viite komisjoni määrusele (EL) nr 1408/2013.

Punktiga 8 tunnistatakse kehtetuks nõue esitada koos taotlusega eraldi projekti tulemusena vähenevate kasvuhoonegaaside kokkuhoiu arvutamise käik. See on taotlejale koormav nõue ning vajaduse korral saadakse see info RÜ-lt taotluses esitatud muu info kaudu.

Punktiga 9 täpsustatakse määruhes, et taristu kliimakindluse tagamise hindamisel tuleb lähtuda ühendmääruse lisa 3 B osast. Taristuinvesteeringute puhul, mis peab vastu pidama vähemalt viis aastat, tuleb taotlusele lisada kliimakindluse tagamise hinnang rakendusüksuse kehtestatud vormil, mis arvestab ühendmääruse § 40 lõike 2¹ lisa 3 B osa. Taristu on näiteks hooned, võrgutaristu (nt elektrivõrgud, veetaristu), jäätmekäitlussüsteemid, muud materiaalsed varad. Taristuprojektidega, mille puhul on vaja tagada kliimakindlus, rajatakse uus taristu või uuendatakse tervikuna või laiendatakse olemasolev taristu. Taristuprojektide korral on vaja arvestada energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttega, mis tähendab, et taristuprojektid peavad suurendama energiatõhusust, et hoida kokku energiakulu ning toetada kliima- ja keskkonnanäesmärkide saavutamist. Taristu tähendab nii uut taristut kui ka olemasoleva taristu uuendamist, ajakohastamist ja laiendamist.

Punktiga 10 täpsustatakse, mida valikukomisjon hindab. Valikukomisjon hindab §-s 14 sätestatud nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi määruse §-s 15 nimetatud valikukriteeriumide alusel, mis on kooskõlas ühendmääruse §-ga 7.

Punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks eraldi kehtestatud vastavuskriteeriumid. Määruse nr 77 § 15 lõigetes 1–4 on sätestatud projektide vastavuskriteeriumid, mille kaudu on seni hinnatud taotluste panust „Riigi jäätmekava 2023–2028“, perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskava ning Eesti pikaajalise arengu strateegia „Eesti 2035“ eesmärkide ja näitajate täitmisel. Määruse rakenduspraktika tulemusena leiti, et samad hindamisaspektid on piisava detailsusega juba kirjeldatud § 15 lõike 5 valikukriteeriumide kaudu ning eraldi vastavuskriteeriumeid lõigetes 1–4 hoida ei ole vaja. Projekti panuse hindamine määruse §-des 3 ja 4 sätestatud eesmärkide ja tulemusnäitajate alusel jääb rakendusüksuse ülesandeks ka muudatuse järel. Samuti tuleb projektide hindamisel jätkuvalt arvesse võtta toetatavate tegevuste loetelu määruse §-s 6 ning nõudeid §-des 10 ja 11. Sellega on tagatud, et määruse eesmärgid, sealhulgas ringmajanduse ja jäätmetekke vältimisega seotud sihid, saavutatakse ka nõuete § 15 lõigetes 1–4 eraldi sätestamiseta, vältides samas topeltregulatsiooni ning tagades määruse õigusselguse ja lihtsama kohaldatavuse.

Punktiga 12 täpsustatakse rakendusüksuse otsuse tegemise aluseid.

Punktiga 13 parandatakse teksti jäänud tehniline viga.

Punktiga 14 antakse kindlasummalise makse korral toetuse saajale võimalus vahemakseks, kui toetuse saaja esitab taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses nimetatud tõendid vahetulemuse saavutamise kohta. Täpsustamine on vajalik, sest mõnes projektis on selle olemusest lähtudes võimalik seada loogilisi vahetulemusi.

4. Eelnõu vastavus ELi õigusele

Eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid.

Määruse eelnõu on muuhulgas kooskõlas järgmiste ELi määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi;
- Euroopa Komisjoni määrused (EL) nr 651/2014, (EL) 2023/2831 ja (EL) nr 1408/2013.

5. Määruse mõju

Määrusega reguleeritava meetme tulemused aitavad ellu viia tegevusi Eesti majanduse toodete ja teenuste ressursimahukuse vähendamiseks. Toetus on ühekordne tõuge „Riigi jäätmekavas 2023–2028“ esitatud nõuete täitmiseks ning seega ei mõjuta otseselt valitsussektori eelarvepositsiooni.

6. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja rakendamise eeldatavad tulud

Toetust antakse Ühtekuuluvusfondist (ÜF).

Määruse rakendamisest ei oodata lisatulu riigieelarvesse.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Riigikantselei ja Euroopa Komisjoniga, perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetega ning Riigi Tugiteenuste Keskuse ja Eesti Linnade ja Valdade Liiduga. Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks keskkonnavaldkonna arengukava (KEVAD) eelnõu juhtkomisjonile.

Kooskõlastustabel

I.	Rahandusministeeriumi seisukoht:	Kliimaministeeriumi tegevus:
	Kooskõlastatud vaikumisi. Esitati riigiabiga seoses kaks ettepanekut. Riigiabi on edastanud ettepaneku täiendada seletuskirja seoses eelnõu punktidega 3, 4 ja 5 (vastavalt kehtiva määruse § 9 lõigete 9, 10 ja 11 muutmise).	Arvestatud. Esitatud ettepanekutele vastavalt on infot määruses ja seletuskirjas täpsustatud.

	<p>Kuna nimetatud muudatused puudutavad riigiabi osakaalude suurendamist, siis palume seletuskirjas välja kirjutada, et muudatused on kooskõlas Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (üldine grupierandi määrus) artiklites 38, 47 ja 29 lubatud riigiabi osakaaludega. Palume täiendada ka seletuskirja osa 4 (Eelnõu vastavus ELi õigusele), lisades viimase punkti alla ka viite komisjoni määrusele (EL) nr 1408/2013.</p> <p>Lisaks teeme ettepaneku <u>muuta kehtiva määruse § 3 lõike 8 kolmandat lauset</u> järgmiselt „Vähese tähtsusega abi andmisel põllumajandusliku VTA määruse alusel ühele ettevõtjale kõigist allikatest antud vähese tähtsusega abi ei tohi mis tahes kolme aasta jooksul ületada 50 000 eurot.“ Nimelt hakkas alates 16.12.2024 kehtima põllumajandusliku vähese tähtsusega abi suurem piirmäär (50 000 eurot), mida arvestatakse sarnaselt komisjoni määrusega (EL) 2023/2381 kolme aasta kohta, mitte kolme majandusaasta kohta nagu varem (vt määruse (EL) nr 1408/2013 artikli 3 muudatus siit).</p>	
II.	Riigi Tugiteenuste Keskuse seisukoht:	Kliimaministeeriumi tegevus:
1.	Kooskõlastatakse vaikimisi, kuid esitatakse kolm ettepanekut. § 15 lg 6 palun korrigeerida, kuna viidatavad lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks.	Arvestatud. § 15 lg 6 on ümber sõnastatud.
2.	§ 21 lõikega 7 täiendamine (vahemaksed): palun kaaluda vahemakse tegemise võimalus sätestada paragrahvis eespool (nt täiendada lõikega 21) ja vajadusel vaadata üle ka lg 3 (nt "maksetaotlus" asendada "lõppmakse taotlusega").	<p>Selgitame. Toetuse saaja esitab rakendusüksusele maksetaotluse, millele on lisatud:</p> <p>1) asjade, teenuste või ehitustööde üleandmist ja vastuvõtmist tõendava dokumendi koopia;</p> <p>2) fotod tehtud töödest ja info teavitamise kohustuse täitmisest;</p> <p>3) taotluse rahuldamise otsuses nõutud teave.</p> <p>Kui toetuse saajal ei ole võimalik eespool toodut esitada, siis ei saa võimaldada talle ka vahemakset.</p>
3.	§ 21 lõikega 7 täiendamine (vahemaksed): palun lisada juurde mis saab juhul, kui vahetulemus saavutatakse, kuid lõpptulemust	Arvestatud. § 21 lg 7 täpsustatud järgmises sõnastuses: Kindlasummalise makse vahemakse makstakse toetuse saajale välja, kui toetuse saaja esitab taotluse rahuldamise,

	mitte. Kas sellisel juhul kuulub vahemakse tagastamisele või mitte?	osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses nimetatud tõendid vahetulemuse saavutamise kohta. Kui vahetulemus saavutatakse, aga lõpptulemus mitte, siis kuulub vahetulemuse eest saadud toetus tagasi maksmisele.
--	---	---